

İSTATİSTİK MEZUNLARININ İSTİHDAMINDA ARANAN NİTELİKLERİN BELİRLENMESİ

Özet

İstatistiksel yöntemlerin farklı alanlarda yaygın olarak kullanılmasına rağmen Türkiye’de istatistikçi istihdamı henüz istenilen seviyede değildir. Türkiye’de istatistik eğitimi üniversitelerin dört yıllık lisans programlarında verilir. İstatistik mezunları farklı sektörlerde farklı unvanlar ile istihdam edilebilir. Bu çalışmada istatistik mezunlarının istihdamında aranan nitelikler kariyer sitelerindeki ilanlar kullanılarak belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışma kapsamında, Türkiye’deki farklı kariyer sitelerinde dört aylık bir süre içerisinde yayımlanan ilanlar incelenmiştir. Ayrıca, bazı özellikleri karşılaştırmak amacıyla ABD’deki kariyer sitelerindeki ilanlar da kullanılmıştır. İlanlar 80 değişken kullanılarak yapısal biçime dönüştürülmüştür. Elde edilen bulgulara göre, istatistik mezunlarının Türkiye’de istihdam edilebilecekleri ilk iki sektör sigortacılık-bankacılık ve bilişim sektörleridir. Adaylarda aranan en önemli özelliğin hesaplama araçları kullanımı olduğu görülmüştür. Bulgular neticesinde, işverenlerin beklentilerinin istatistik lisans programlarının hedeflerinden farklı olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: istihdam, kariyer siteleri, istatistik eğitimi, iş ilanları

DETERMINATION OF QUALIFICATIONS REQUIRED FOR EMPLOYMENT OF STATISTICS GRADUATES

Abstract

Despite the widespread use of statistical methods in different fields, the employment of statisticians in Turkey has not reached the desired level, yet. Statistics education in Turkey is given in four-year undergraduate programs of universities. Statistics graduates can be employed with different titles in different sectors. In this study, qualifications required for the employment of statistics graduates have been tried to determine using the job postings in the career sites. Within the scope of the study, job postings published in different career sites from Turkey over a period of four months were examined. Also, job postings published in career sites from the USA were used for the purpose of comparing some qualifications. Job posts were converted to structural format using 80 variables. According to the findings obtained, the first two sectors that the statistics graduates can be employed in Turkey are insurance-banking and information technology sectors. It was obtained that the most important qualification sought in candidates was the use of computational tools. As a result of the findings, it can be said that the expectations of the employers were different from the goals of the statistics undergraduate programs.

Key Words: employment, career sites, statistics education, job postings

GİRİŞ

Günümüzde, üniversiteden yeni mezun bireyleri en çok endişelendiren konulardan biri aldıkları lisans eğitimine uygun bir iş bulmadaki zorluklardır. Mezuniyetten önce başlayan bu endişe sonrasında da devam etmektedir. Bu iş arama süreci genellikle son sınıfta kariyer sitelerini incelemekle başlamaktadır. İnternet çağında iş arama platformu kariyer siteleri olmuştur. Geçmiş yıllarda gazete ilanları ve insan kaynakları ajansları ile sağlanan hizmeti artık çevrimiçi siteler vermektedir. Teknoloji insan kaynakları yönetimini baştan sona değiştirmiştir. Bu değişimin yaklaşık yirmi yıl önce başladığı söylenebilir. 2001 yılında yayımlanan bir çalışmaya göre ABD’deki büyük şirketlerin %90’ı işe alım süreçleri için interneti kullanıyordu (Cappelli, 2001). 2006 yılında ABD’de yapılan başka bir araştırmaya göre ise yeni işe alımların %50’si internet üzerinden olmuştur (Cober & Brown, 2006). Günümüzde, kurumsal firmaların tamamının işe alım süreçlerinde kariyer sitelerini veya kendi sitelerinin insan kaynakları bölümlerini kullandıklarını söylemek mümkündür. 2011 yılında yapılan bir araştırmaya göre, Türkiye’de faaliyet gösteren büyük ölçekli şirketler kurumsal web sitelerinde iş ilanlarına yer vermekte ve çevrimiçi başvuru imkânı sağlamaktadırlar (Öksüz, 2011). İşe alım süreçlerini internetteki kariyer siteleri üzerinden yönetmenin işverenler açısından avantajları şöyle özetlenebilir (Galanaki, 2002);

1. Geniş bir kitleye kolayca ulaşmayı sağlar.
2. İş ilanı ve iş alım sürecindeki maliyetleri azaltır.
3. İşe alım sürecini kısaltır.
4. İşverenin yenilikçi ve güncel görünmesini sağlar.
5. Pasif iş arayanların da ilgisini çeker.

Bu avantajların yanında görece az sayıda dezavantaj sayılabilir;

1. Beklenenden daha fazla başvuru alınabilir.
2. Sadece internet üzerinden iş arayan kişilere ulaşılabilir.

Kariyer sitelerinin, iş arayanlar açısından avantajları ise şöyle sıralanabilir;

1. Bazı siteler özgeçmiş oluşturma konusunda yardımcı araçlar sunarlar.
2. Açık olan ilanlar arasında çeşitli ölçütlere göre arama yapılabilir.

3. Daha kısa zamanda daha çok ilana başvurmayı sağlarlar.
4. Bir işte çalışırken dahi iş aramak ve başvuru yapmak mümkündür.
5. Özgeçmişe göre uygun pozisyonları öneren yardımcı araçlar mevcuttur.
6. İşe başvuru ve değerlendirme süreci hakkında sürekli bilgi alınabilir.
7. Adayın aradığı işe veya organizasyonlara uyumunu değerlendirebilmesini sağlarlar (Person – Organization fit: Kişi – Kurum Uyumu) (Cober R. T., Brown, Keeping, & Levy, 2004).

Kariyer sitelerinin, yukarıda kişi – kurum uyumunun değerlendirilebilmesi olarak belirtilen avantajı öğrencilerin yaygın olarak kullandıklarını söylemek mümkündür. Henüz iş aramayan kişiler de kariyer sitelerine kayıt olarak iş ilanlarını incelemekte ve hedefledikleri iş veya sektör için aranan özellikleri belirlemeye çalışmaktadırlar.

İlgili literatür incelendiğinde, lisans-ön lisans mezunu adaylardan işverenlerin beklediği özelliklerin iş ilanları üzerinden belirlenmesine ilişkin yeterli sayıda çalışma olmadığı görülmektedir. 2005 yılında yayımlanan “Competencies and qualifications for industrial design jobs: implications for design practice, education, and student career guidance” başlıklı çalışmada Tayvan’daki kariyer sitelerinde yayınlanan endüstriyel tasarım ve yakın anahtar kelimelerin geçtiği iş ilanları incelenerek endüstriyel tasarımcılar için istihdamda aranan özellikler listelenmiştir (Yang, You, & Chen, 2005). Endüstriyel tasarımcılar için benzer bir çalışma Çin Halk Cumhuriyeti’nde 2008 yılında yapılmıştır (Wang, 2008). Erkarlan, Kaya ve Dilek (2011) yılında yayımlanan çalışmalarında Wang’ın izlediği yöntemi benimseyerek Türkiye’de endüstriyel tasarımcılarda aranan nitelikleri kariyer sitelerindeki iş alanlarını kullanarak belirlemeye çalışmışlar ve 10 üniversitenin Endüstriyel Tasarım bölümlerindeki dersleri karşılaştırmışlardır (Erkarlan, Kaya, & Dilek, 2011). Cevher (2013), çalışmasında kariyer.net sitesinde yer alan sekreter ilanlarını inceleyerek büro yönetimi ve sekreterlik mezunlarının işe alınmasında aranan kriterleri belirlemiştir (Cevher, 2013). Benzer bir çalışmada, kariyer.net sitesinde yayımlanan yönetici asistanlığı ilanları kullanılmış ve incelenen ilanlarda belirtilen nitelikler ele alınmıştır (Al, Karaca,

& Irk, 2015). Yapılan literatür araştırmasında istatistik mezunlarının istihdamı ile ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır.

İstatistik, araştırmaların tasarlanması, verilerin toplanması, özetlenmesi, sunulması, analiz edilmesi gibi süreçlerde kullanılan yöntemleri geliştirmekle ilgilenen bir bilim dalıdır. Bu yöntemlerin altyapısı için matematiğe, uygulamaları için bilgisayara ihtiyaç duyar. İstatistik lisans eğitimi ülkemizde üniversitelerin dört yıllık lisans programlarında verilir. Üniversitelerin fen ve fen-edebiyat fakültelerinde bulunan istatistik bölümü öğrencileri, eğitimleri sonunda istatistik lisans diploması ile istatistikçi unvanını alır. İstatistik mezunları kamuda çeşitli kurumlarda, özel sektörde ise özellikle bankacılık, sigortacılık, bilişim ve araştırma-geliştirme alanlarında istihdam edilmektedirler.

Bu çalışmada, istatistik lisans mezunlarını istihdam etmek isteyen işverenlerin adaylarda aradığı özellikleri kariyer sitelerindeki ilanları kullanarak belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaçla Türkiye'deki iş ilanlarına yer veren kariyer sitelerinden derlenen ilanlar incelenmiştir. Ayrıca, bazı özellikleri karşılaştırmak amacıyla ABD'deki kariyer sitelerindeki ilanlar da kullanılmıştır. İkinci bölümde çalışmada kullanılan veriler ve araştırmanın yöntemi tanımlanmıştır. Üçüncü bölümde elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Son bölümde ise çalışmanın sonuçları özetlenmiştir.

YÖNTEM VE VERİLER

Bu betimsel çalışmada, istatistik lisans mezunlarının istihdamında aranan nitelikleri belirlemek amacıyla Türkiye'deki ve ABD'deki kariyer sitelerinde 01 Ekim 2016 ile 31 Ocak 2017 tarihleri arasında yayınlanan iş ilanları kullanılmıştır. İş ilanlarının adaylarda aranan özellikler bölümünde "istatistik lisans mezunu" veya "endüstri mühendisi, ekonometri, matematik veya benzeri bölüm mezunu olmak" ifadeleri yer alan ve istatistik mezunlarının başvurularının kabul edildiği ilanlar seçilmiştir. Farklı sitelerde yayınlanan mükerrer iş ilanları çıkartılmış, sadece benzersiz ilanlar alınmıştır. Çalışma kapsamında, Türkiye'deki sitelerden 1029, ABD'deki sitelerden 1006 iş ilanı derlenmiştir. ABD, istatistikçilerin veri analisti ve veri bilimcisi olarak yaygın olarak istihdam edildiği, araştırma-geliştirme sektöründe çalışabildikleri bir ülke olduğu için seçilmiştir. Ülkemizden hem nüfus hem de sosyo-ekonomik düzey olarak çok farklı olan ABD'deki iş ilanları, özellikle istatistikçilerin istihdam edildiği pozisyon ve adaylardan beklenen akademik niteliklerin Türkiye ile benzerlik ve farklılıklarını görmek amacıyla kullanılmıştır.

Tablo 1 ve Tablo 2'de iş ilanlarının sitelere göre dağılımı verilmiştir. Türkiye'deki ilanlar 532 farklı işveren tarafından verilmiş, 46 ilanda işveren adı gizlenmiştir. ABD'deki ilanlar ise 676 farklı şirket tarafından verilmiş ve 33 ilanda işveren adı açıklanmamıştır.

Tablo 1. Türkiye'deki İlanların Derlendiği Siteler

Site Adı	Site Adresi	Derlenen İlan Sayısı
kariyer.net	http://www.kariyer.net/	639
secretcv.com	https://www.secretcv.com/	104
yenibiris.com	http://www.yenibiris.com/	98
LinkedIn	https://tr.linkedin.com/	48
glassdoor	https://www.glassdoor.com/	42
eleman.net	https://www.eleman.net/	33
Koç Kariyer	http://www.kockariyer.com/is-ilanlari	31
indeed	https://tr.indeed.com/	15
unisbul.com	http://www.unisbul.com/	8
Sabancı Kariyer	https://kariyer.sabanci.com/tr	4
Borusan Kariyer	https://career012.successfactors.eu/career?company=Borusan	3
isbul.net	https://www.isbul.net/	2
careerjet.com	http://www.careerjet.com/	1
Kariyer Zirvesi	http://www.kariyerzirvesi-tr.com/	1
	Toplam	1029

Tablo 2. ABD'deki İlanların Derlendiği Siteler

Site Adı	Site Adresi	Derlenen İlan Sayısı
Dice	http://www.dice.com/	231
Career Builder	http://www.careerbuilder.com/	230
Monster	https://www.monster.com/	172
Indeed	https://www.indeed.com/	162
Glassdoor	https://www.glassdoor.com/index.htm	136
SimplyHired	http://www.simplyhired.com/	75
	Toplam	1006

Çalışma kapsamında kullanılan iş alanlarını sayısal analizler için uygun hale getirmek amacıyla farklı kategoriler altında 80 değişken belirlenmiştir. Daha sonra, düz yazı veya maddeler halindeki ilan metinleri bu değişkenlerin aldıkları değerlere göre kodlanarak bir veri tablosu elde edilmiştir. Belirlenen değişkenler ile kategorileri Tablo 3'de listelenmiştir.

Tablo 3. İş İlanlarından Elde Edilen Değişkenler ve Kategorileri

Kategori	Değişkenler
İlan bilgileri	Kayıt No, İlan No, İlan Tarihi, Site Adı
İşveren bilgileri	İşveren, Sektör
Pozisyon bilgileri	Bölüm, Pozisyon, Çalışma Şekli
A d a	Kişisel özellikler
Y l a	Hesaplama araçları bilgisi
r d a	Veritabanı bilgisi
	Programlama dili bilgisi
	Diğer bilgisayar becerileri
A r a	Yabancı dil bilgisi
	Sertifika bilgileri
n a n	Akademik bilgi (belirtilen dersler)

Yapısal olmayan verilerin yapısal bir formata dönüştürülmesi oldukça zaman alıcı bir işlemdir. Bu nedenle çalışmanın veri toplama süresi dört ay ile sınırlandırılmıştır. Çalışmada Microsoft Excel ve SPSS programları kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan veriler ve detaylı değişken tablosu talep edilmesi durumunda paylaşılabilir.

BULGULAR

Bu bölümde dört aylık bir süreçte derlenen ilanlara ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Öncelikle Türkiye'deki sitelerde yayınlanan ilanlardan elde edilen bulgular paylaşılmıştır. Vurgulanmak istenilen konularda ABD bulguları ile karşılaştırmalar yapılmıştır.

İlanların %81,4'ünde il olarak İstanbul belirtilmiştir. İkinci olarak %6 ile Ankara, üçüncü olarak ise %2,5 ile İzmir gelmektedir. Türkiye'deki ilanların %98,7'sinde

lisans, %1,3'ünde yüksek lisans derecesi istenmektedir. ABD'deki ilanların için ise bu oranlar %66,1 lisans, %24,1 yüksek lisans ve %9,8 doktora şeklindedir.

İlanların %73'ünde erkek adayların askerlik görevini tamamlamış olması gerektiği belirtilmiştir. %25'inde askerlik durumu ile ilgili bir koşul konmamıştır. İlanların yalnızca %2'sinde askerlik durumu tecilli olan adayların da kabul edileceği belirtilmiştir.

İlanların %77'sinde analitik düşünebilme, %70'inde etkili iletişim kurabilme, %66'sında ekip çalışmasına yatkın olma, %60'ında raporlama yapabilme, %34'ünde detaycı davranabilme gibi özellikler belirtilmiştir. Ayrıca ilanların %13'ünde adayın seyahat engelinin olmaması, %3'ünde sigara kullanmaması ve %3'ünde dış görünüşüne özen göstermesi koşulları yer almaktadır.

İlanların yalnızca %6,7'sinde sürücü belgesi sahibi olunması gerektiği belirtilmiştir.

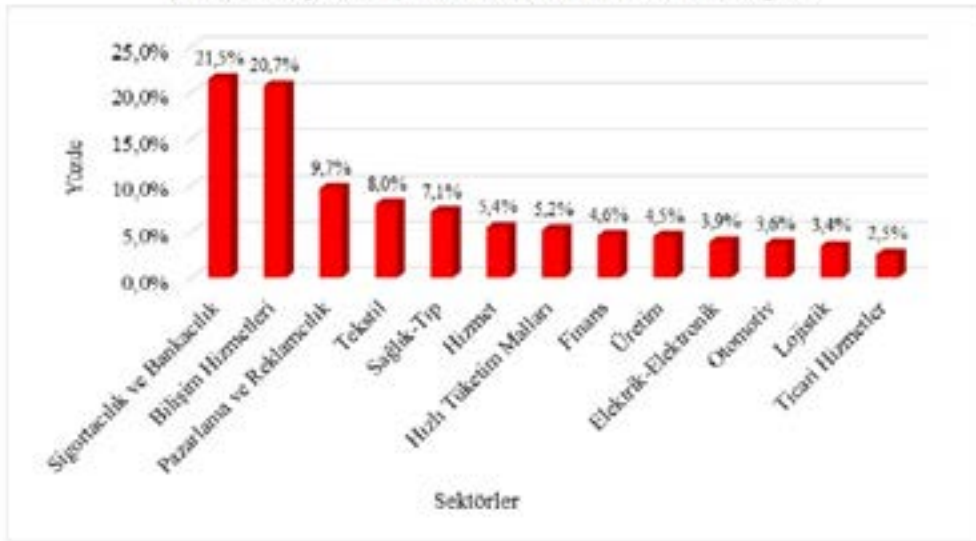
Adaylarda aranan deneyim süresi incelendiğinde, ilanların %23,1'inde deneyim ile ilgili bir koşulun olmadığı, %11'inde en az bir yıl, %31,2'sinde en az iki yıl ve %18,3'ünde en az üç yıl deneyim istendiği görülmüştür. İlanların %16,4'ünde ise dört veya daha fazla yıl deneyim beklenmektedir.

İlanların %64,6'sında İngilizce bilinmesi gerektiği belirtilmiştir. İlanlardaki İngilizce seviyesi, %5,4'ünde orta, %34,1'inde iyi ve

%25,1'inde çok iyi olarak belirtilmiştir.

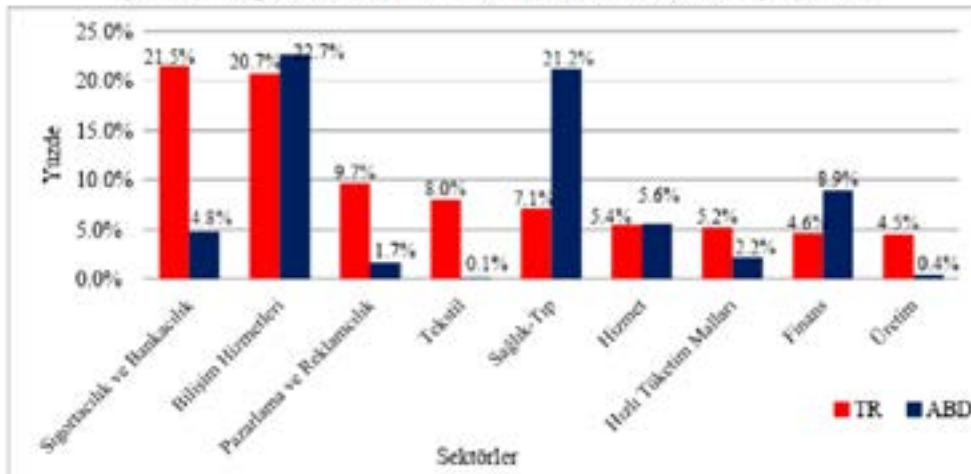
İş ilanında belirtilen sektöre göre, Türkiye'de istatistik mezunlarının en çok istihdam edilebileceği ilk iki sektör, %21,5 ile sigortacılık-bankacılık ve %20,7 ile bilişim hizmetleridir. İncelenen ilanların sektörlere göre dağılımı Şekil 1'de gösterilmiştir. Şekil 1'de gösterilemeyen diğer sektörler sırasıyla şunlardır: Enerji, yapı-inşaat, eğitim, danışmanlık, araştırma hizmetleri, insan kaynakları, seyahat ve turizm.

Şekil 1. Türkiye'deki İş İlanlarında Belirtilen Sektörlerin Dağılımı

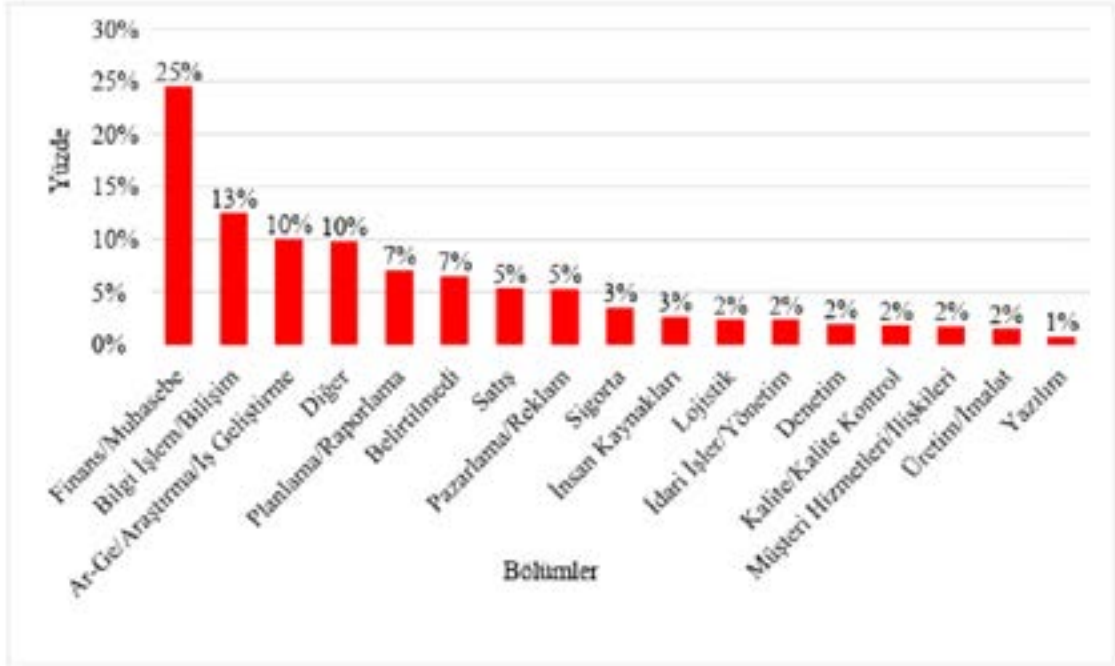
ABD'deki ilanlara göre ise istatistik mezunlarının istihdam edileceği ilk iki sektör sırasıyla bilişim ve sağlık-tıp sektörleridir (Şekil 2).

Şekil 2. Türkiye ve ABD İş İlanlarında Belirtilen Sektörlerin Karşılaştırması

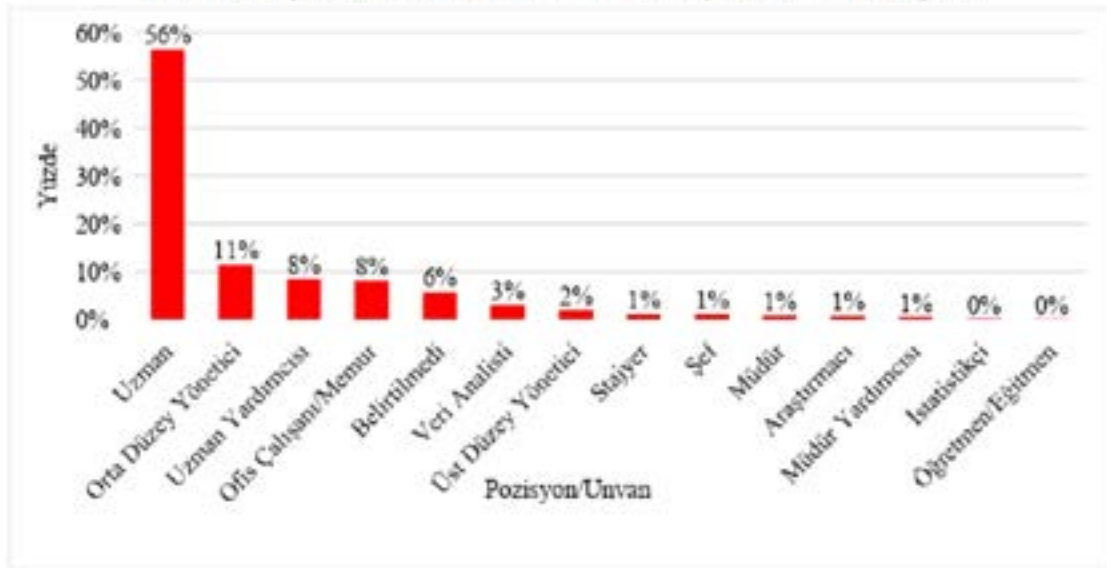
İş ilanlarında belirtilen bölümler incelendiğinde, ilk sırada %25 ile finans-muhasebe bölümünün ve ikinci sırada %13 ile bilgi işlem-bilişim bölümlerinin olduğu görülmektedir. İlanların %7'sinde bölüm belirtilmemiştir. İlanların bölümlere göre dağılımı Şekil 3'te verilmiştir.

Şekil 3. Türkiye'deki İş İlanlarında Belirtilen Bölümlerin Dağılımı

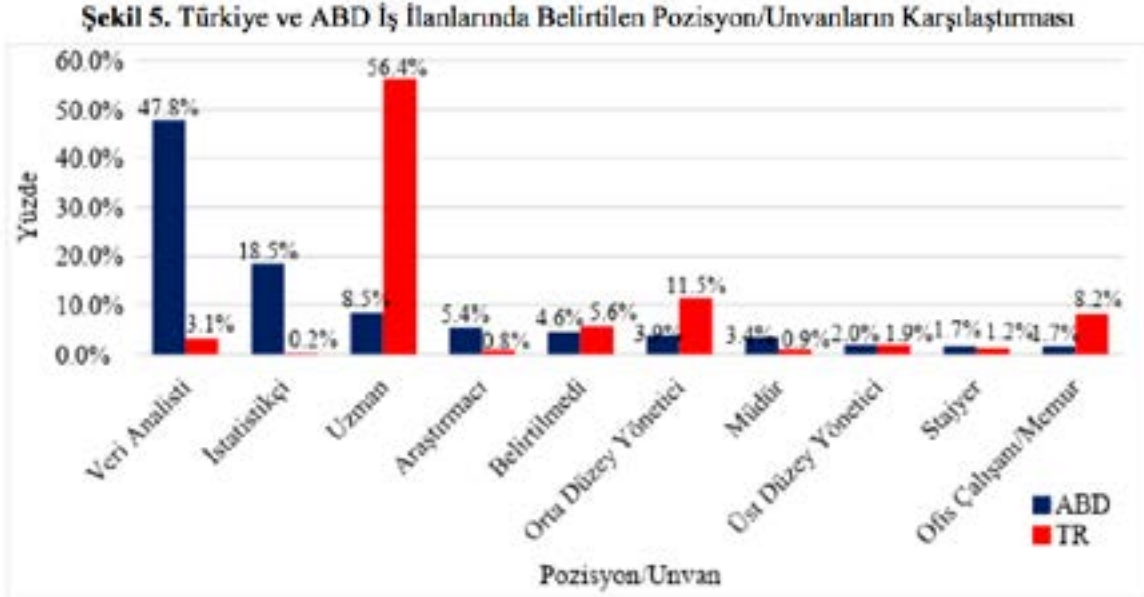

İstihdam edilecek pozisyon/unvanların, %56,4'ü uzman ve %11,5'i orta düzey yöneticidir. İlanların yalnızca %0,2'sinde istatistikçi aranması dikkat çekici bir bulgudur. İlanların %5,6'sında pozisyon belirtilmemiştir. Pozisyon/unvanların dağılımı Şekil 4'te gösterilmektedir.

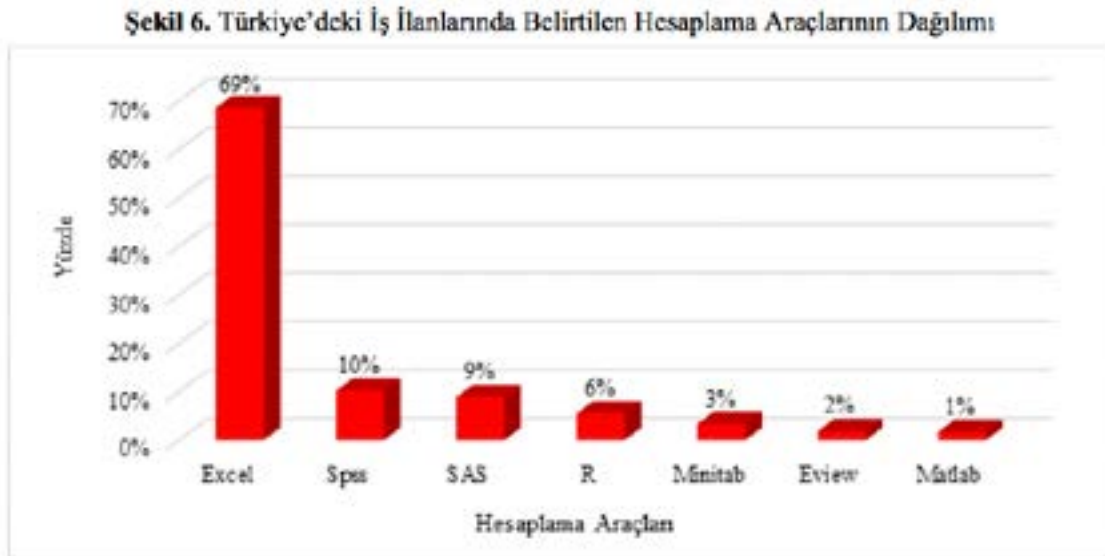
Şekil 4. Türkiye'deki İş İlanlarında Belirtilen Pozisyon/Unvanların Dağılımı

İlanlarda belirtilen pozisyon/unvan dağılımının Türkiye-ABD karşılaştırmasında (Şekil 5) “veri analisti” ve “istatistikçi” unvanları arasındaki fark dikkat çekmektedir. Türkiye’de bu iki unvanın belirtildiği ilanların toplam oranı %3,5’i bile bulamamaktadır.

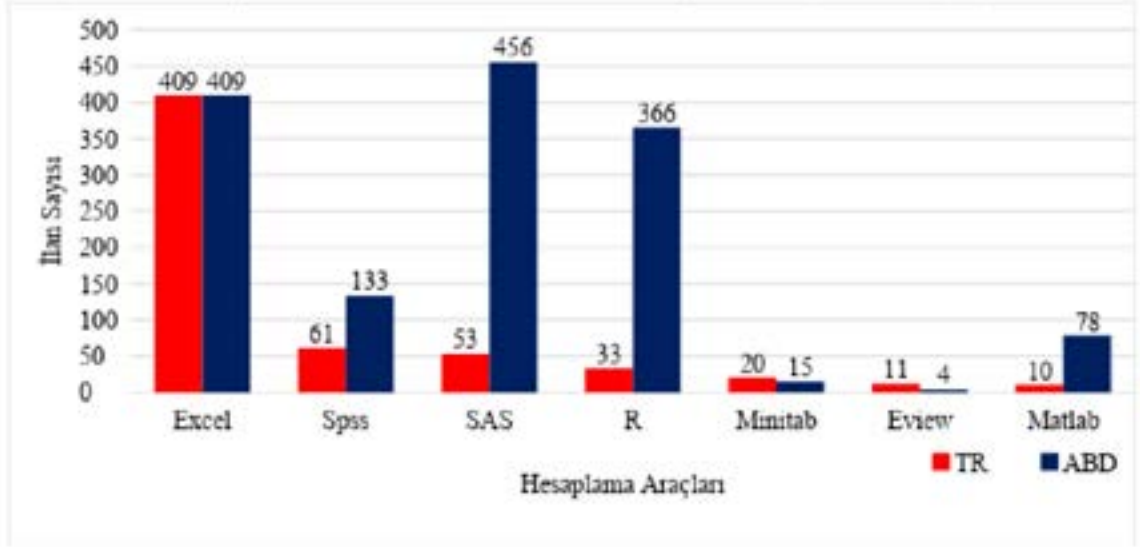

İstatistikçilerin yaygın olarak kullandıkları paket programlar ve hesap tablosu yazılımları bu çalışmada “hesaplama araçları” olarak gruplanmışlardır. İlanlarda birden fazla hesaplama aracı belirtilebilmektedir. Türkiye’deki ilanların %69’unda bilinmesi istenilen hesaplama aracı “Microsoft Excel” olmuştur (Şekil 6).

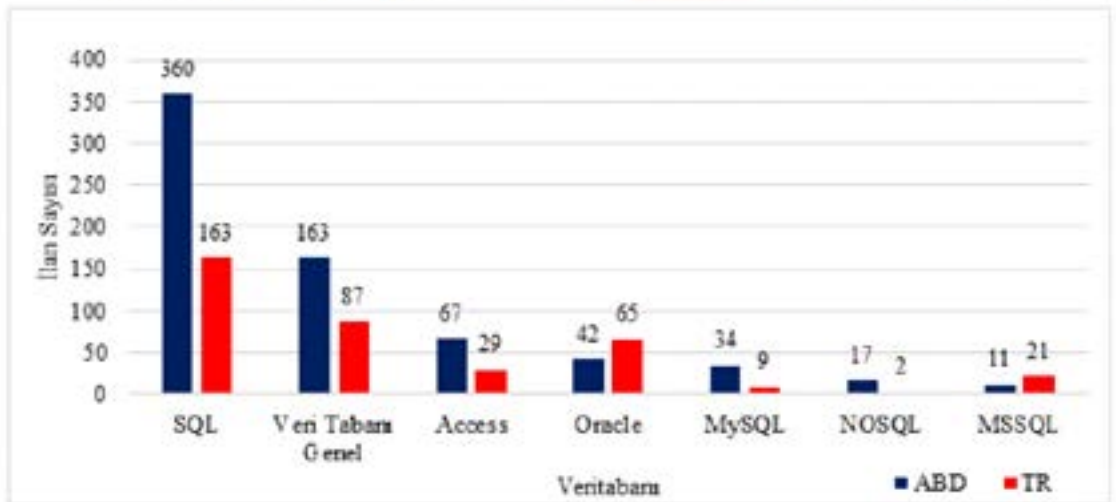
ABD'deki ilanlara göre ise en çok istenilen hesaplama aracı SAS yazılımıdır. ABD ilanları için Excel ikinci ve R üçüncü sıradadır. Şekil 7'de SAS ve R yazılımları için ABD-Türkiye farkı dikkat çekmektedir.

Şekil 7. Türkiye ve ABD İş İlanlarında Belirtilen Hesaplama Araçlarının Karşılaştırması

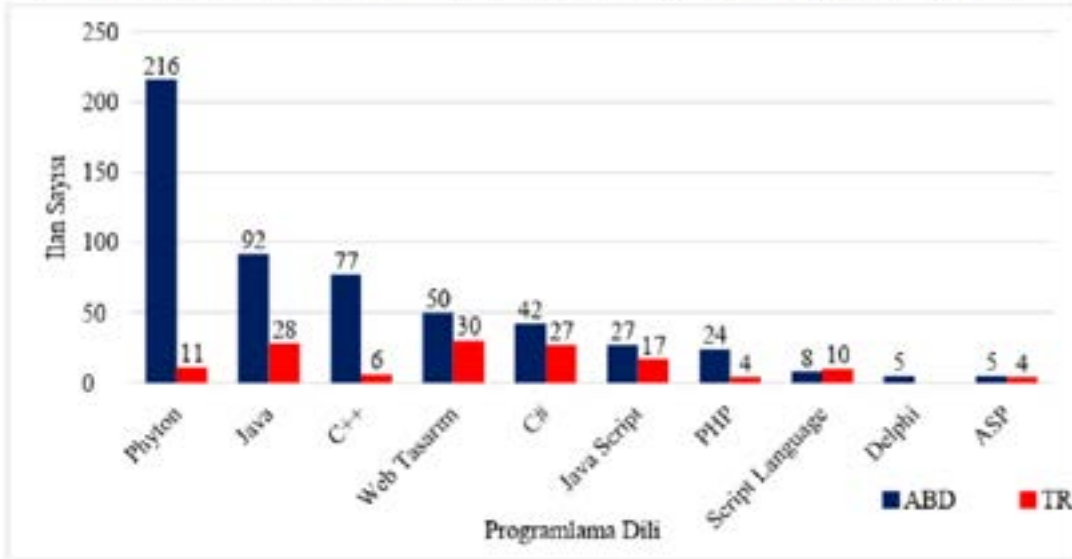
Türkiye'deki ilanların yaklaşık %23'ünde, ABD'deki ilanların %46'sında çeşitli veri tabanı yönetim sistemleri (VTYS) hakkında beklentiler olduğu görülmüştür. Bazı ilanlarda sadece genel bir bilgi sahibi olma yeterli görülürken bazı ilanlarda özellikle VTYS belirtilmiştir. Bir ilanda birden fazla VTYS belirtilen ilanlar mevcuttur (Şekil 8).

Şekil 8. Türkiye ve ABD İş İlanlarında Belirtilen Veritabanı Bilgisinin Karşılaştırması

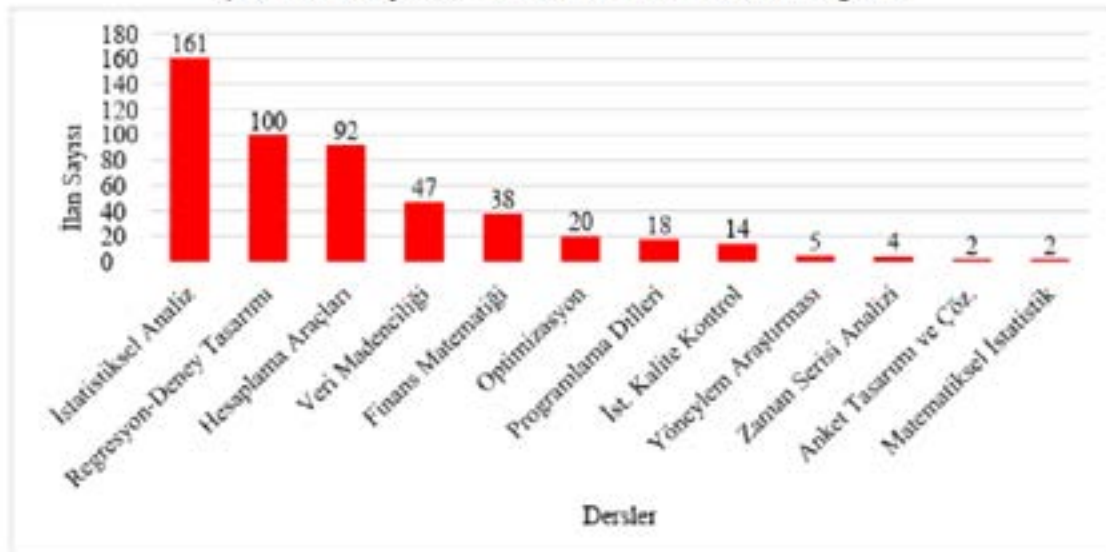
İlanların Türkiye’de %26’sında, ABD’de %58’inde adaylardan çeşitli programlama dili bilgisi istenmektedir. Şekil 9’daki sonuçlara göre ABD’de Python dilinin istatistikçiler için oldukça önemli olduğu görülmektedir. İstatistik mezunlarının önemli bir bölümünün bilişim sektöründe istihdam edildiği düşünüldüğünde programlama dili bilgisinin beklenmesi şaşırtıcı değildir.

Şekil 9. Türkiye ve ABD İş İlanlarında Belirtilen Programlama Dili Bilgisinin Karşılaştırması

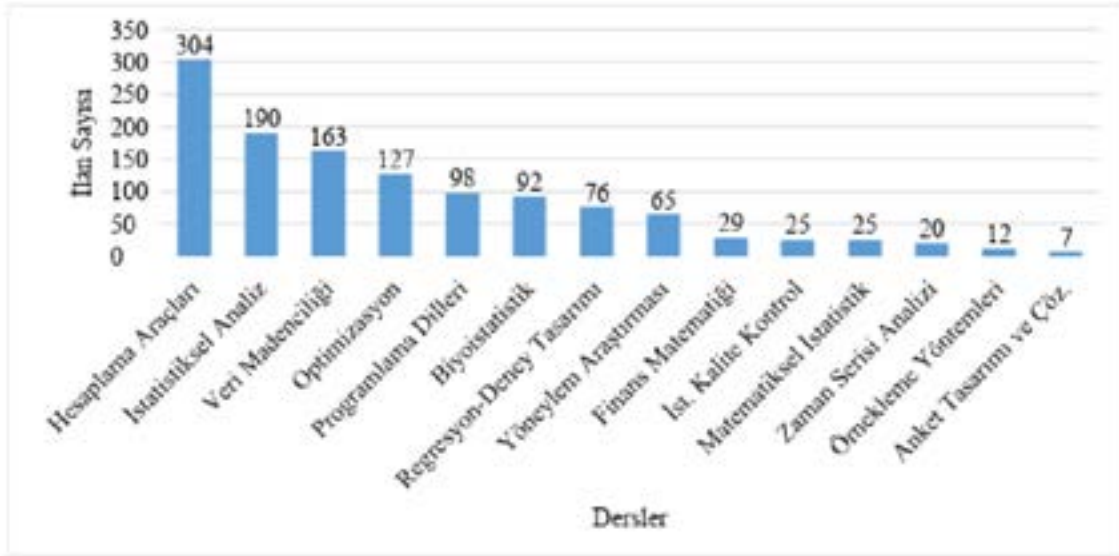

Bazı ilanlarda adayların lisans eğitimi sırasında aldığı dersler hakkında da koşullar olduğu görülmüştür. Bir ilanda birden fazla ders bilgisi ile ilgili koşul yazılabilmektedir. Bu özelliği değerlendirmek için istatistik lisans eğitiminde verilen dersler gruplanmıştır. Türkiye’deki ilanlarda en sık belirtilen dersler istatistiksel analiz, regresyon analizi-deney tasarımı ve hesaplama araçları ile ilgili derslerdir (Şekil 10). ABD için ise bu sıralama hesaplama araçları, istatistiksel analiz, veri madenciliği şeklindedir (Şekil 11).

Şekil 10. Türkiye’deki İlanlarda Belirtilen Derslerin Dağılımı

Şekil 11. ABD'deki İlanlarda Belirtilen Derslerin Dağılımı

TARTIŞMA VE SONUÇ

Teknoloji her alanda olduğu gibi insan kaynakları yönetimi alanında da değişimlere neden olmuştur. Yaklaşık yirmi yıl önce, internetin hayatımıza girmesinden sonra ilk olarak iş ilanlarının yer aldığı platformlar olarak insan kaynakları yönetimi sürecine dâhil olan kariyer siteleri bugün hem adaylar hem de kurumlar için çok önemli araçlar haline gelmiştir. Özellikle üniversite öğrencilerinin henüz öğrenciyken tanıştığı bu siteler içerdikleri veriler ile kişi-kurum, kişi-sektör ve bölüm-sektör uyumunun araştırıldığı çalışmalara hizmet edebilir. Bu çalışmada bahsedilen uyum araştırması istatistik bölümü mezunları için yapılmıştır. İstatistik bölümü mezunlarının başvurabildiği ilanlar dört ay süresince kaydedilerek incelenmiştir. İstenilen mesleki bilgi ve akademik konularda karşılaştırma yapabilmek için ABD'deki ilanlar da araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırma sonuçlarına dayanarak ilk belirtilmesi gerekenler lisans mezunlarının tümü için genellenebilir hususlardır. Erkek adaylar için ilk konu askerlik görevidir. Bulgulara göre ilanların %73'ünde erkek adayların askerlik görevinin tamamlamış olması istenmektedir. Bir diğer genel sonuç İngilizce bilgisi ile ilgilidir. İlanların yaklaşık %60'ında iyi ve çok iyi derecede İngilizce istenmektedir. Adayların öğrencilikten başlayarak dil öğrenimine vakit ayırmaları ve dil seviyelerini belirleyen sınavlara iş arama

sürecinden önce girmeleri bu konuda avantaj sağlayacaktır.

Yeni mezun adayların başvurabildiği ilan sayısını oldukça azaltan bir diğer koşul "deneyim"dir. İncelenen ilanların sadece %23,1'inde deneyim süresi ile ilgili bir koşul belirtilmemiştir. İlanların %11'inde ise en az bir yıl, %31,2'sinde en az iki yıl deneyim beklenmektedir. Bu nedenle üniversite öğrencilerinin, öğrenimleri sırasında kısmi zamanlı çalışmaları veya bir aydan daha uzun süre staj yapmaları sağlanmalıdır. Ancak mevcut öğretim programlarında yer alan zorunlu staj süresi genellikle yirmi iş günüdür. Ayrıca birçok işveren stajyer çalıştırmayı tercih etmemektedir. Bölümlerin ders programları ve devam zorunluluğu uygulaması da öğrencilerin kısmi zamanlı işlerde çalışmasına pek izin vermemektedir. Bu konuda, Yükseköğretim Kurumunun Temmuz 2017'de duyurduğu düzenlemeler içerisinde yer alan fen ve mühendislik alanlarında öğrenim gören öğrencilerin bir yarıyıl süresince işyerlerinde eğitim yapmasının teşvik edilmesi konulu düzenleme öğrencilerin ihtiyaç duydukları deneyimi kazanmalarına kısmen yardım edecektir.

İstatistik mezunlarının istihdam edileceği sektörler incelendiğinde Türkiye'de ilk iki sırada "sigortacılık-bankacılık" ve "bilişim" olduğu görülmektedir. İlanların yaklaşık %42'si bu iki sektördendir. İstihdam edilecek bölüm bilgisi de bu bulguyla paraleldir. İlk

iki sırada Finans-Muhasebe ve Bilişim-Bilgi işlem bölümleri bulunmaktadır. İstatistikçilerin aldıkları eğitime uygun olarak çalışması gereken bölüm “ar-ge/araştırma/iş geliştirme” ise üçüncü sıradadır. Unvan/ Pozisyon değişkeni incelendiğinde, “istatistikçi” unvanıyla mezun olan kişilerin Türkiye’de bu unvanla çalışmalarının pek de mümkün olmadığı görülmüştür. Türkiye’deki ilanların ancak %0,2’sinde “istatistikçi” %3,1’inde “veri analisti” aranmaktadır. ABD’deki meslektaşlarına bakıldığında durumun çok farklı olduğu ilanların yaklaşık %67’sinde bu iki pozisyon için eleman arandığı görülmüştür. Bu konuda istatistik bölümlerine ve sektörde çalışan istatistik mezunlarına önemli görevler düşmektedir.

İlanlardan elde edilen verilere göre, kurumlar analitik düşünebilen, ekip çalışmasına yatkın, etkili iletişim kurabilen ve raporlama yapabilen istatistikçiler istemektedirler. Bu özellikler, grup çalışması gerektiren proje dersleriyle ve iletişim becerileri gibi dersler ile geliştirilmelidir.

Çalışmadan elde edilen bir başka bulgu, işverenlerin istatistik mezunlarından en önemli beklentilerinden birinin hesaplama araçları kullanımı olduğudur. Bu hesaplama araçlarının başında da Microsoft Excel gelmektedir. İstatistik mezunlarının ofis

bilgilerinin yanı sıra ileri Excel bilgisine sahip olmaları gerekmektedir. İstatistik paket programlarının yanı sıra istatistiksel programlama dili olan R dilinin de istenilen nitelikler arasında olması dikkat çekicidir. ABD’deki ilanlara göre oldukça popüler olduğu görülen Phyton dili -henüz Türkiye’de aranan nitelik olarak belirtilmese de- istatistikçilerin mutlaka tanışması gereken bir dildir.

Elde edilen bulgular genel olarak yorumlandığında, özellikle ilanlardaki sektörlerin ve pozisyonların istatistik programlarının hedeflerinden biraz farklı olduğu söylenebilir. Bu farkı azaltmak için istatistik bölümlerinin üniversite-sanayi işbirliği çerçevesinde gerçekleştirilen programlara daha yoğun ilgi göstermesi gerekebilir. İş ilanlarında aranan nitelikler ile lisans programında öğrenciye kazandırılan nitelikler arasındaki farklılıkların azalması istihdam konusunda da olumlu gelişmeler sağlayabilir. Şüphesiz bölümlerin öğretim programları ve ders içerikleri sadece piyasa beklentileri ve ihtiyaçları ile belirlenemez. Ancak, öğretim programları, hem gerekli teorik alt yapıyı içerecek hem de sektördeki beklentilere ve mesleğin ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde güncellenebilir.

TEŞEKKÜR

Bu çalışmada kullanılan verilerin derlenmesine lisans bitirme projeleri dersi kapsamında katkı sağlayan İlnur Saygın,

Caner Sekmen, Sezgin Sargın, Metin Kuru, İlkyay Koyuncuoğlu, Gül den Uğurlu ve Fikret Kandemir’e teşekkür ederim.

KAYNAKÇA

Al, Ö., Karaca, M. F., & Irk, E. . (2015). Yönetici Asistanlığı için İş Kriterleri Analizi: Kariyer.Net Örneği. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 14.BÜROKON Özel Sayısı, 29-42.

Cappelli, P. (2001). Making the most of on-line recruiting. *Harvard business review*, 79(3).

Cevher, E. (2013). Sekreterlerin İşe Alınmasında Aranan Niteliklere Yönelik Bir Araştırma: Kariyer.Net Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1, 235-245.

Cober, R. T., & Brown, D. (2006). *Direct Employers Association Recruiting Trends*

Survey. Washington, D.C.: DirectEmployers. [URL: <http://www.jobcentral.com/DEsurvey.pdf>] internet adresinden 25 Eylül 2017 tarihinde edinilmiştir.

Cober, R. T., Brown, D. J., Keeping, L. M., & Levy, P. E. (2004). Recruitment on the Net: How do organizational Web site characteristics influence. *Journal of Management*, 30(5), 623-646.

Erkarıslan, Ö., Kaya, N. A., & Dilek, Ö. (2011). Türkiye’de Endüstriyel Tasarımcıda Aranan Niteliklerin Lisans Eğitim Programları Ve Kariyer Siteleri Üzerinden Karşılaştırmalı Analizi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 121-130.

Galanaki, E. (2002). The decision to

recruit online: a descriptive study. *Career Development International*, 7(4), 243-251.

Öksüz, B. (2011). E-İşe Alım Sürecinde Kurumsal Web Sitelerinin Kullanımı ve Konu Üzerine Bir Araştırma. *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14), 267-283.

Wang, K. (2008). Research of the recruiting qualifications of the ID profession and their

implication in ID education. *Computer-Aided Industrial Design and Conceptual Design, CAID/CD 2008*, s. 851-854. Kunming, China.

Yang, M.-Y., You, M., & Chen, F.-C. (2005). Competencies and qualifications for industrial design jobs: implications for design practice, education, and student career guidance. *Design Studies*, 26(2), 155-189.